

1 חוק-יסוד: השפיטה

פרק א': הוראות יסוד

1. סמכות שפיטה

(א) אלה בתי המשפט שסמכות שפיטה נתונה בידיהם:

(1) בית המשפט העליון;

(2) בית משפט מחוזי;

(3) בית משפט שלום;

(4) בית משפט אחר שנקבע בחוק כבית משפט;

בחוק זה, "שופט" - שופט של בית משפט כאמור.

(ב) סמכות שפיטה נתונה גם בידי אלה:

(1) בית דין דתי;

(2) בית דין אחר;

(3) רשות אחרת,

והכל כפי שנקבע בחוק.

(ג) לא יוקם בית משפט או בית דין למקרה מיוחד.

2. אי תלות

בעניני שפיטה אין מרות על מי שבידו סמכות שפיטה, זולת מרותו של הדין.

3. פומביות הדין

בית משפט ידון בפומבי, זולת אם נקבע אחרת בחוק או אם בית המשפט הורה אחרת לפי חוק.

פרק ב': השופטים

4. מינוי שופטים

(א) שופט יתמנה בידי נשיא המדינה לפי בחירה של ועדה לבחירת שופטים.

(ב) הועדה תהיה של תשעה חברים, שהם נשיא בית המשפט העליון, שני שופטים אחרים של בית המשפט העליון שיבחר

חבר שופטיו, שר המשפטים ושר אחר שתקבע הממשלה, שני חברי הכנסת שתבחר הכנסת ושני נציגים של לשכת עורכי

הדין שתבחר המועצה הארצית של הלשכה; שר המשפטים יהיה יושב ראש הועדה.

(ג) הועדה רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משבעה.

5. אזרחות

לא יתמנה שופט אלא אזרח ישראל.

6. הצהרת אמונים

מי שנתמנה שופט יצהיר הצהרת אמונים לפני נשיא המדינה; ואלה דברי ההצהרה: "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת

ישראל ולחוקיה, לשפוט משפט צדק, לא להטות משפט ולא להכיר פנים".

7. תקופת כהונה

(תיקון התשס"ב)

כהונת שופט תתחיל מעת שהצהיר הצהרת אמונים ולא תסתיים אלא באחת מאלה:

- (1) בצאתו לקיצה;
- (2) בהתפטרותו;
- (3) בהיבחרו או במינויו לאחד התפקידים שנושאייהם מנועים מלהיות מועמדים לכנסת;
- (4) על פי החלטה של הועדה לבחירת שופטים שהציע יושב ראש הועדה, נציב תלונות הציבור על שופטים או נשיא בית המשפט העליון ושנתקבלה ברוב של שבעה חברים לפחות;
- (5) על פי החלטה של בית הדין המשמעת.

8. שופט שפרש

שופט שיצא לקיצה יכול שיתמנה לתפקיד של שופט, לזמן, בדרך ובתנאים שנקבעו בחוק.

9. סייג לשינוי כהונה

- (א) לא יועבר שופט דרך קבע ממקום כהונתו לבית משפט במקום אחר אלא בהסכמת נשיא בית המשפט העליון או על פי החלטת בית הדין המשמעת.
- (ב) לא יתמנה שופט לכהונה בפועל בבית משפט של דרגה נמוכה יותר אלא בהסכמתו.

10. משכורת וגמלאות

- (א) משכורתיהם של שופטים ותשלומים אחרים שישולמו להם, בתקופת כהונתם או לאחריה, או לשאיריהם לאחר מותם, ייקבעו בחוק או בהחלטה של הכנסת או של ועדה מועדונית שהכנסת הסמיכה לכך.
- (ב) לא תתקבל החלטה המכוונת להפחית ממשכורתם של שופטים בלבד.

11. ייחוד הכהונה

שופט לא יעסוק בעיסוק נוסף ולא ימלא תפקיד ציבורי, אלא לפי חוק או בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ושר המשפטים.

12. שיפוט פלילי

- (א) לא תיפתח חקירה פלילית נגד שופט אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה ולא יוגש כתב אישום נגד שופט אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה.
- (ב) לא יידון אישום פלילי נגד שופט אלא לפני בית משפט מחוזי בהרכב של שלושה שופטים, זולת אם הסכים השופט שהאישום יידון בדרך הרגילה.
- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על סוגי עבירות שנקבעו בחוק.

13. שיפוט משמעת

- (א) שופט נתון לשיפוט של בית דין משמעת.
- (ב) בית הדין המשמעת יהיה מורכב משופטים או שופטים שיצאו לקיצה שימנה נשיא בית המשפט העליון.
- (ג) הוראות בדבר העילות לדין המשמעת, דרכי הקבילה, הרכב המותב, הסמכויות של בית הדין המשמעת ואמצעי המשמעת שהוא רשאי להטיל ייקבעו בחוק; סדרי הדין יהיו לפי חוק.

(תיקון התשנ"ב)

הוגשה על שופט קובלנה או נפתחה נגדו חקירה פלילית או הוגש נגדו כתב אישום, רשאי נשיא בית המשפט העליון להשעות את השופט לתקופה שיקבע.

פרק ג': בתי המשפט**15. בית המשפט העליון****(תיקון התשפ"ג)**

- (א) מקום מושבו של בית המשפט העליון הוא ירושלים.
- (ב) בית המשפט העליון ידון בערעורים על פסקי דין ועל החלטות אחרות של בתי המשפט המחוזיים.
- (ג) בית המשפט העליון ישב גם כבית משפט גבוה לצדק; בשבתו כאמור ידון בענינים אשר הוא רואה צורך לתת בהם סעד למען הצדק ואשר אינם בסמכותו של בית משפט או של בית דין אחר.
- (ד) מבלי לפגוע בכלליות ההוראות שבסעיף קטן (ג), מוסמך בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק -
- (1) לתת צווים על שחרור אנשים שנעצרו או נאסרו שלא כדין;
 - (2) לתת צווים לרשויות המדינה, לרשויות מקומיות, לפקידיהן ולגופים ולאנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין, לעשות מעשה או להימנע מעשה במילוי תפקידיהם כדין, ואם נבחרו או נתמנו שלא כדין - להימנע מלפעול;
 - (3) לתת צווים לבתי משפט, לבתי דין ולגופים ואנשים בעלי סמכויות שיפוטיות או מעין-שיפוטיות על פי דין - למעט בתי משפט שחוק זה דן בהם ולמעט בתי דין דתיים - לדון בענין פלוני או להימנע מלדון או מלהוסיף ולדון בענין פלוני, ולבטל דיון שנתקיים או החלטה שניתנה שלא כדין;
 - (4) לתת צווים לבתי דין דתיים לדון בענין פלוני לפי סמכותם או להימנע מלדון או מלהוסיף ולדון בענין פלוני שלא לפי סמכותם; ובלבד שלא ייזקק בית המשפט לבקשה לפי פסקה זו אם המבקש לא עורר את שאלת הסמכות בהזדמנות הראשונה שהיתה לו; ואם לא היתה לו הזדמנות סבירה לעורר שאלת הסמכות עד שניתנה החלטה על ידי בית הדין הדתי, רשאי בית המשפט לבטל דיון שנתקיים או החלטה שניתנה על ידי בית הדין הדתי ללא סמכות.

(ד1) ²(בוטל).

(ה) סמכויות אחרות של בית המשפט העליון ייקבעו בחוק.

16. בתי משפט אחרים

בתי משפט מחוזיים, בתי משפט שלום ובתי משפט אחרים - הקמתם, סמכויותיהם, מקום מושבם ואזורי שיפוטם, יהיו לפי חוק.

17. ערעור

פסק דין של בית משפט בערכאה ראשונה ניתן לערעור בזכות, להוציא פסק דין של בית המשפט העליון.

18. דיון נוסף

ענין שפסק בית המשפט העליון בשלושה, ניתן לקיים בו דיון נוסף בבית המשפט העליון בחמישה או יותר, בעילות שנקבעו בחוק ובדרך שנקבעה לפי חוק.

19. משפט חוזר

בענין פלילי שנפסק בו סופית ניתן לקיים משפט חוזר בעילות שנקבעו בחוק ובדרך שנקבעה לפי חוק.

20. הלכה פסוקה

- (א) הלכה שנפסקה בבית משפט תנחה בית משפט של דרגה נמוכה ממנו.
(ב) הלכה שנפסקה בבית המשפט העליון מחייבת כל בית משפט, זולת בית המשפט העליון.

21. רשמים

לבית משפט יכול שיהיה רשם, בין שופט ובין שאינו שופט.

פרק ד': הוראות שונות

22. יציבות החוק

אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים.

23. הוראות בחוק

בענינים אלה ייקבעו הוראות בחוק:

- (1) דרכי הבחירה של חברי הועדה לבחירת שופטים, ומשך כהונתם;
- (2) כשירויות לכהונת שופטים לדרגותיהם;
- (3) דרכי מינויים של נשיא בית המשפט העליון, המשנה לנשיא בית המשפט העליון, נשיא וסגן נשיא של בית משפט מחוזי ושל בית משפט שלום;
- (4) התנאים וההליכים לסיום כהונתו של שופט;
- (5) הדרכים למינוי שופט לכהונה בפועל בבית משפט אחר ולהעברת שופט, דרך ארעי או דרך קבע, ממקום כהונתו לבית משפט במקום אחר;
- (6) הליכי השעייתו של שופט, והעיון מחדש בהשעיה;
- (7) הענינים שבהם ידונו בתי המשפט לדרגותיהם בשופט אחד, בשלושה או ביותר;
- (8) דרכי קביעת השופט או השופטים שידונו בענין פלוני.

24. הוראות לפי חוק

בענינים אלה ייקבעו הוראות לפי חוק:

- (1) סדרי המינהל של בתי המשפט, קביעתם והאחריות לביצועם;
- (2) סדרי העבודה של הועדה לבחירת שופטים;
- (3) דרך התפטרותו של שופט;
- (4) דרך מינויו של רשם של בית משפט וסמכויותיו;
- (5) מספר השופטים שיכהנו בבתי המשפט לדרגותיהם ומקומותיהם.

ראש הממשלה

חיים הרצוג

נשיא המדינה

[1] ס"ח 1110, התשמ"ד (8.3.1984), עמ' 78 (ראה הוראות מעבר בעמ' 20267 להלן).

תיקונים: ס"ח 1383, התשנ"ב (13.2.1992), עמ' 72;

ס"ח 1864, התשס"ב (5.8.2002), עמ' 598;

ס"ח 3066, התשפ"ג (26.7.2023), עמ' 548. הצ"ח - כנסת 968, התשפ"ג, עמ' 110 (בוטל בבג"צ

5658/23).

[2] ס"ק 15(ד) בוטל בבג"צ 5658/23. נוסחו היה: "על אף האמור בחוק-יסוד זה, מי שבידו סמכות שפיטה על פי דין, לרבות

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, לא ידון בעניין סבירות ההחלטה של הממשלה, של ראש הממשלה או

של שר אחר, ולא ייתן צו בעניין כאמור; בסעיף זה, "החלטה" - כל החלטה, לרבות בענייני מינויים או החלטה להימנע מהפעלת

כל סמכות".

//